

Bestemmelsen var med i retsplejeloven af 1916 i § 33, stk. 3. Om baggrunden for reglen fremgår følgende af Proceskommissionens første udkast til retsplejeloven fra 1876:

»... at dommeren skal have bolig ved kredsens tingsted eller, når kredsene har flere tingsteder, ved hovedtingstedet, må selvfølgelig være den almindelige regel. For sådanne tilfælde, hvor særegne forhold måtte gøre en afvigelse herfra ønskelig, er der tillagt Justitsministeren bemyndigelse til at tilstede dette.«

Forslaget fra 1876-udkastet blev medtaget i 1916-loven uden ændringer.

Den danske Dommerforening har i januar 1994 fremsat ønske om, at bopælspligten for dommere ophæves.

Justitsministeriet har på den baggrund aftalt med landsretspræsidenterne og Dommerforeningen, at ansøgere til dommerstillinger, som – hvis de bliver ansat i stillingen – vil søge om dispensation fra bopælspligten, bør oplyse dette i ansøgningen om stillingen, således at der inden udnævnelsen af en ansøger kan tages stilling til, hvorvidt der kan dispenseres for bopælspligten.

Justitsministeriet har i øvrigt i de senere år kun modtaget ganske få ansøgninger om dispensation fra bopælspligten. I disse tilfælde er der meddelt dispensation.

4.2. Justitsministeriets overvejelser

Det er Justitsministeriets opfattelse, at der ikke længere er behov for at stille krav om, at en dommer har bopæl i retskredsen.

Det skyldes bl.a., at de kommunikations- og transportmidler, som findes i dag, gør det muligt for en dommer med kort varsel at møde f.eks. til grundlovsforhør eller andre retssager, der ikke kan udsættes, selv om den pågældende ikke bor i retskredsen.

Det foreslås derfor, at reglen i retsplejelovens § 19, stk. 3, ophæves, jf. lovforslagets § 1, nr. 8.

Forslaget giver anledning til at overveje, om den tilsvarende pligt for politimestre til at have bopæl i politikredsen, jf. retsplejelovens § 111, stk. 2, 2. pkt., også bør ophæves.

Bl.a. beredskabsmæssige hensyn kan imidlertid tale for, at bopælspligten bør bevares for politimestre. I øvrigt giver retsplejeloven mulighed for at meddele dispensation efter en konkret vurdering.

Justitsministeriet overvejer derfor fortsat dette spørgsmål, og en ændring af retsplejelovens § 111 foreslås således ikke på nuværende tidspunkt.

5. Sammenlægning af civil- og kriminalretten i Slagelse

Retterne i Slagelse er med virkning fra 1. oktober 1995 blevet sammenlagt til et administreret embede, jf. retsplejelovens § 17, stk. 3. Justitsministeriet foreslår derfor, at retten i Slagelse medtages under opregningen af administrerede embeder i retsplejelovens § 16 a, stk. 1, og udgår af § 17, stk. 1.

Ændringerne fremgår af lovforslagets § 1, nr. 6 og 7.

6. Ændring af fremgangsmåden ved berigtigelse af tinglysningsafgift

Efter retsplejelovens § 41 e, stk. 2, skal tinglysningsafgift erlægges ved, at dokumentet forsynes med et eller flere stempelmærker, der svarer til afgiften. Såfremt afgiften indbetales kontant, forsyner tinglysningskontoret dokumentet med stempelmærker.

Tinglysningsafgift skal i alle tilfælde betales ved stempelmærke efter de gældende regler.

Forsikringsselskaber, pengeinstitutter og lignende har efter stempelovens § 21, stk. 3, adgang til efter tilladelse fra skatteministeren selv at berigtige stempelafgifter for dokumenter, der er oprettet i forholdet mellem dem og deres kunder. Ved berigtigelsen anvendes i givet fald godkendte frankeringsmaskiner.

Hvis der er meddelt tilladelse til anvendelse af frankeringsmaskiner, kan forsikringsselskaber, pengeinstitutter og lignende således selv berigtige stempelafgiften, mens tinglysningsafgiften fortsat skal berigtiges ved anvendelsen af stempelmærker.

Justitsministeriet foreslår, at retsafgiftslovens § 41 e, stk. 2, ændres, således at tinglysningsafgift kan berigtiges på samme måde som stempelafgift, hvis der er meddelt tilladelse efter stempelovens § 21, stk. 3. Forslaget vil indebære en lettelse for kassefunktionen ved de større tinglysningskontorer og er endvidere en forberedelse af den papirløse tinglysning, der herved muliggøres med hensyn til tinglysningsafgift.

Der henvises til lovforslagets § 2.

7. Lovforslagets administrative og økonomiske konsekvenser

En permanent rejsedommerordning kræver 4 årsværk som dommer i bevillingslønramme 37 samt 6 årsværk som kontorfunktionær i bevillingslønramme Ø. De årlige udgifter hertil udgør ca. 4,1 mio. kr., heraf lønsum 3,4 mio. kr. I beløbet indgår etableringsudgifter i forbindelse med indretning af kontorer ved de embeder, hvor de pågældende udnævnes.